

DOSYA/ BELGE**TARİHTE BİR GEZİNTİ: ÇEKOSLAVAKYA
SOSYALİST CUMHURİYETİ'NDE TIP EĞİTİMİ
MÜFREDATI**

Ata SOYER*

Topluma dayalı tıp eğitimi ile ilgili bir sayıda, doğal ki topluma dayalı bir sistem denemesi yapan ülkelerin deneyimlerinin aktarılması da gerekir. Yaklaşık olarak 70 yıl yaşayan, bundan 10-12 yıl önce yıkılan bir toplumsal deneyimin, bu dünyada hiç yaşanmamış gibi görülmesi, ya da sadece taşıdığı veya ona atfedilen olumsuzluklarla anılması kabul edilemez. Biz de bu noktada, bu deneyimi ihmal etmemek için bir bölüm ayırılım istedik. Aslında anlamlı olan, "Sosyalist Ülkelerde Tıp Eğitimi" gibi bir çalışmanın yer almasıydı. Ancak, oldukça iddialı olan ve kısa zamanda gerçekleştirilmesi kolay olmayan bu çalışma yerine, sosyalist ülkelerin birinde uygulanmış olan tıp eğitiminin müfredatından da bir örnek aktarmakla yetinmek durumunda kaldık.

1990 öncesinde, diğer sosyalist ülkelerde olduğu gibi, Çekoslovakya'da da, Tıp Fakülteleri Genel Tıp ve Hijyen diye iki çeşitti. Her iki çeşit tıp fakültesinde de, müfredat üç ana bölümden oluşmaktaydı: ilk iki yıl, teoride temel oluşturma diye anılırken, üçüncü yıl tıp ve cerrahinin temellerini içeren bir klinik öncesi dönem özelliğini taşıyordu. Üçüncü ana bölüm olarak nitelendirilen dört, beş ve altıncı yıllar ise klinik uygulama ve çalışmaları kapsıyordu.

İlk iki yıl her iki tür tıp fakültesinde de aynıydı. Klinik uygulamalar ise eğitim hastanelerinde (daha çok da Sağlık Bakanlığı'na bağlı Bölge Hastanelerinde) gerçekleşmekteydi. Son yılda, öğrenciler üniversite dışında ayaktan bakım olanağının da olduğu hastanelerde, hijyen veya epidemiyoloji istasyonlarında, toplum sağlığı merkezlerinde, işyeri/fabrika sağlık birimlerinde ve benzeri kurumlarda, bir eğiticinin denetiminde uygulama yapıyorlardı.

Tıp Eğitimi Müfredatı

İlk iki sınıfta, her iki tıp fakültesinde, aynı dersler %40 teorik-%60 uygulamalı olarak yer almaktaydı. Tıbbi Fizik, Tıbbi Biyoloji, Anatomi, Bakım yöntemleri, Histoloji ve Embriyoloji, Tıbbi Kimya, Fizyoloji, Mikrobiyoloji gibi klasik

derslerin yanı sıra, Marksizm-Leninizm'in Temelleri, Ekonomi-politik, Rusça, Latince, Beden Eğitimi gibi dersler de söz konusuydu.

Üçüncü yıl Genel tıp ile Hijyen Tıp Fakültelerinin müfredatında farklılaşma başlıyordu. Ortak olarak alınan Bilimsel Komünizm, Beden Eğitimi, Mikrobiyoloji, Morbid Anatomi, Morbid Fizyoloji, Farmakoloji'nin dışında Genel Tıp Fakültesi'nde farklı olarak Hastane Uygulaması, Tıp ve Cerrahinin Temelleri, Hijyen Fakültesinde de Tıp, Cerrahi (Stamotoloji), Genel Hijyen okutulmaktaydı. Bu yıl da, tıpkı ilk iki yıl gibi %40-60 teori-uygulama kurgusu ile geçmekteydi.

Dördüncü ve Beşinci sınıfta Genel Tıp-Hijyen amaçlı fakültelerdeki ayrışmalar belirginleşmekteydi. Genel Tıp'ta 4.yıl %40-60 teori-uygulama bölünmesindeyken, 5.yıl %40 teorik, %40 klinik ve %20 üniversite dışında uygulama ile geçmekteydi. Bu fakülte'deki dersler ise şu şekilde sıralanabilir: Bilimsel Komünizm, Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm, Beden Eğitimi, Morbid Anatomi, Tıp (Tüberküloz, Radyoloji, İş Sağlığı gibi dersleri içeriyordu), Cerrahi (Stomatoloji, Ortopedi, Üroloji, Jinekoloji-Obstetrik, Nükleer Tıp gibi bölümleri kapsıyordu), Nöroloji, Dermatoveneroloji, Oftalmoloji, Psikiyatri, Adli Tıp, Sağlık Hizmeti Örgütlenmesi (Tıp Tarihi ile birlikte), Hijyen, Enfeksiyonlar ve Epidemiyoloji, Pediatri. Hijyen amaçlı fakülte'de de Tıp, Cerrahi, Jinekoloji-Obstetrik, Pediatri, Nöroloji, Dermatoveneroloji, Oftalmoloji, Psikiyatri, Adli Tıp, Sağlık Hizmeti Örgütlenmesi ile daha özel olarak Genel Hijyen, Toplum Hijyeni, İş Hijyeni, Okul Hijyeni, Enfeksiyonlar, Epidemiyoloji dersleri yer alıyordu.

Son yılda Genel Tıp'ta 34 haftanın tümü saha uygulaması biçiminde Tıp, Jinekoloji-Obstetrik, Sağlık Hizmeti Örgütlenmesi ve Hijyen, Enfeksiyonlar ve Epidemiyoloji okutulmaktaydı. Hijyen'de ise Toplum Hijyeni, Besin Hijyeni, İş Hijyeni, Okul Hijyeni dersleri 18 hafta uygulama, 16 hafta teorik olarak verilmekteydi.

Tarihin kendileri ile başladığını söyleyenlere bir ufak anımsatma...

*Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniv. Halk Sağlığı Anabilim Dalı